

การศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพ  
การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา  
โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

**A Study Result of a Collaborative Network Model Enhancing Basic  
Education Quality: A Case Study of Dokkhamtaiwittayakhom School**

นำฝน กันมา<sup>1</sup>

Namfon Gunma

<sup>1</sup>สาขาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Education Program, School of Education, University of Phayao

Received: August 6, 2019  
Revised: December 3, 2020  
Accepted: December 16, 2020

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและคณะครู จำนวน 55 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 4 ฉบับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อยู่ในระดับมาก 2) สภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อยู่ในระดับมาก 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 4) ความพึงพอใจของ

สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้น  
พื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ, เครือข่ายความร่วมมือ, การยกระดับคุณภาพการศึกษา

### Abstract

The study aimed at studying the results of the collaborative network model to enhance the quality of the Basic Education Schools: A Case Study of Dokkhamtai Wittayakhom School. A sample consisted of 55 administrators and teachers chosen by a simple random sampling method. Research tools include four questionnaires. The statistics used were mean ( $\bar{X}$ ) and Standard Deviation (S.D.) The findings revealed that 1) the appropriateness of the cooperation network model to improve the quality of education of the Basic Education Schools: A Case Study of Dokkhamtai Wittayakhom School was at a high level. 2) The condition of participation in upgrading of quality of education of the Basic Education Schools: A Case Study of Dokkhamtai Wittayakhom School was at a high level. 3) The management of teaching and learning process of Dokkhamtai Wittayakhom School was at a high level. And 4) the satisfaction of the cooperation network members in improving the quality of education of the Basic Education Schools: A Case Study of Dokkhamtai Wittayakhom was at a high level.

**Keywords:** model, collaborative network, enhancement of quality of education

## บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษาระดับแรกของประเทศไทยที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ที่เน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม การจัดการศึกษาโดยยึดหลัก การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษา (kroobannok.com, 2018) เพราะการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรดำเนินการในรูปของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อน การดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดแนวปฏิบัติที่ดีไปพร้อมๆ กันจะส่งผลให้การดำเนินงานด้านการศึกษาของสถานศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นการนำหลักการมีส่วนร่วมและระบบเครือข่ายมาใช้ในการพัฒนาองค์กรจึงมีความสำคัญ สอดคล้องกับ แนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป ซึ่งกล่าวไว้ว่าการปฏิรูปการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีต่างๆ จำนวนมากและมีคุณภาพเพียงพอมาช่วยกันผลักดันการศึกษาในส่วนที่ตนเองสามารถกระทำได้ เพื่อให้ผลรวมที่ได้รับ คือ ผลสัมฤทธิ์ในจุดหมายของการศึกษาที่พึงประสงค์ การผนึกกำลังจากทุกส่วนของ สังคมและการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายให้เป็นเครือข่าย สู่ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษามุ่งบรรลุผลเป็นจริงได้ในที่สุด

จากแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนักวิชาการหลายๆ ท่าน เช่น ผลการวิจัยของ Tumawong (2008) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของครูในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติ การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เครือข่ายสังคมศึกษาภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงสร้างเครือข่ายเมื่อเปรียบเทียบความหนาแน่นของเครือข่ายทั้ง 4 ประเภท ภายในโรงเรียนแต่ละขนาด

พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีการร่วมมือกันด้านการจัดการเรียนการสอน สูงที่สุด โรงเรียนขนาดกลางมีการร่วมมือกันด้านการทำโครงการและกิจกรรมสูงที่สุด ส่วนเครือข่ายการทำวิจัยในชั้นเรียนมีการร่วมมือกันต่ำที่สุดในโรงเรียนทุกขนาด

2) บทบาทของครูในทุกเครือข่ายของโรงเรียน พบว่า สมาชิกแกนหลักเป็นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนนานมีความสามารถในการสอน มีอรรถาศัยดี สมาชิกที่เป็นผู้ประสานเป็นครูที่มีประสบการณ์การสอนมานาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นหัวหน้ากลุ่ม และทำงานอยู่ฝ่ายวิชาการ 3) กิจกรรมความร่วมมือพบเหมือนกันในโรงเรียนทุกขนาด คือ การประชุมครู การเผยแพร่ความรู้จากการอบรม สัมมนาการจัดการเรียนการสอน การพูดคุยปรึกษา ส่วนที่แตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีกิจกรรมเครือข่ายครูแกนนำและการสอนแบบร่วมมือ 4) ผลที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือลักษณะที่เหมือนกันในโรงเรียนทุกขนาด คือ การทำงานของครูสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ครูได้พัฒนาตนเอง มีความสุขในการทำงาน ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมที่ดีขึ้น การทำงานของโรงเรียนส่งผลกับผลสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับจากภายนอก เป็นต้น

ทั้งนี้ วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา มีพันธกิจด้านบริการทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยพะเยา คือ ทำการวิจัยที่เน้นการสร้างปัญญา รวมหมู่เครือข่ายชุมชนเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยอาศัยแนวคิดการประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่าย เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษานั้นไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จได้ด้วยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่ต้องอาศัยภาคีเครือข่ายหลายๆ หน่วยงานในการพัฒนาร่วมกัน ดังนั้น โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมเป็นโรงเรียนหนึ่งที่เป็นภาคีเครือข่ายของวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีความประสงค์ที่จะประสานความร่วมมือทางวิชาการร่วมกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้พัฒนาในทางที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาพะเยาโมเดล ที่พัฒนาขึ้นมาทดลองและ

ประยุกต์ใช้กับโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมเพื่อศึกษาว่ารูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้น สามารถนำมาใช้กับโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมได้หรือไม่ มีความเหมาะสมกับบริบทมากน้อยเพียงใด ซึ่งรูปแบบฯ ดังกล่าวผ่านการหาค่าคุณภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้านซึ่งรูปแบบฯ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือร่วมมือ องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือและบทบาทหน้าที่ และองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปรับปรุง (Act) เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยมีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ชุมชน (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด วัด โรงพยาบาลชุมชน องค์การภาคีรัฐ องค์การภาคเอกชน) ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมกันดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ โดยมีโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมเป็นหน่วยงานในการทดลองใช้รูปแบบฯ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นที่มาของการศึกษาผลการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ในครั้งนี้

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม
2. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

3. เพื่อศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้  
วิทยาคม

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับ  
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

### วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ  
ยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้  
วิทยาคม มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ วิธีการประเมินรูปแบบ  
2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากวิทยาลัยการศึกษา  
มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อขอทดลองใช้  
รูปแบบฯ

3. ชี้แจงเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบฯ และทดลองใช้รูปแบบฯ กับ  
ผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ซึ่งรูปแบบฯ มีความเหมาะสมและ  
มีความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน โดยรูปแบบฯ ดังกล่าว  
มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือ  
ที่เน้นเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา การรักษาไว้ซึ่ง  
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์  
ของเครือข่ายความร่วมมือร่วมมือ ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และ  
แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย และ  
การประสานความร่วมมือด้านอื่นๆ รวมถึงการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัด  
การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการ  
บริหารเครือข่ายความร่วมมือและบทบาทหน้าที่ เพื่อดำเนินการพัฒนาระบบการ  
จัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย และการให้บริการวิชาการ

แก่ชุมชน และองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปรับปรุง (Act) เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยมีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ชุมชน (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด วัด โรงพยาบาลชุมชน องค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน) ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ปราชญ์ชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมกันดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ โดยมีโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมเป็นหน่วยงานในการทดลองใช้รูปแบบฯ ทั้งนี้ นักวิจัยมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้คำชี้แนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องที่นำรูปแบบฯ ไปทดลองใช้

4. ดำเนินการสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบฯ กับผู้บริหารและคณะครูวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

**แหล่งข้อมูล** ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 55 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 2 คน ครู จำนวน 53 คน จากบุคลากรครูทั้งหมด 63 คน

**เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา  
ขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.797

**การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามของแบบประเมิน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ

3. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ

4. นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ ไปทดลองใช้กับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและคณะครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเหมาะสม เท่ากับ 0.797

6. จัดพิมพ์แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1977)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อขอศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

3. ทำการชี้แจงและดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม กับผู้บริหารและคณะครู

4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

**แหล่งข้อมูล** ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 55 คน จากบุคลากรครูทั้งหมด 63 คน

**เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.780

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคมเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามของแบบประเมิน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ

3. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ

4. นำแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ ไปทดลองใช้กับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและคณะครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ เท่ากับ 0.780

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมฯ ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

**การวิเคราะห์ข้อมูล** โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1977)

### ขั้นตอนที่ 3 ศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

ดอกคำใต้วิทยาคม มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการจัดการเรียนการสอน

2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อขอศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

3. ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนและดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารและคณะครู

4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

**แหล่งข้อมูล** ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 55 คน จากบุคลากรครูทั้งหมด 63 คน

**เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ แบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.896

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามของแบบประเมิน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามกระบวนการการจัดการเรียนการสอน

3. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4. นำแบบสอบถามกระบวนการการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอนไปทดลองใช้กับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและคณะครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอน เท่ากับ 0.896

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามกระบวนการจัดการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

**การวิเคราะห์ข้อมูล** โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1977)

**ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้**

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจากคณบดีวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม เพื่อขอเก็บข้อมูลความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม
3. ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์และดำเนินการเก็บข้อมูลของการศึกษาความพึงพอใจกับผู้บริหารและคณะครู
4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

**แหล่งข้อมูล** ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 55 คน จากบุคลากรครูทั้งหมด 63 คน

**เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.815

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามของแบบประเมิน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามความพึงพอใจ

3. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามความพึงพอใจ

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่านมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและคณะครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ เท่ากับ 0.815

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

**การวิเคราะห์ข้อมูล** ใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของเบสต์ (Best, 1977)

## ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.97$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.97$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ

พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทาง การศึกษา ( $\bar{x} = 4.13$ ) รองลงมาคือ รักษาไว้ซึ่ง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ( $\bar{x} = 4.08$ ) และ น้อยที่สุดคือ ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ( $\bar{x} = 3.78$ ) องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ ร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.96$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ ร่วมกันจัดหา สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในเครือข่าย ( $\bar{x} = 4.13$ ) รองลงมาคือ ประสานความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่ายต้องการความช่วยเหลือตามวาระ ( $\bar{x} = 4.08$ ) และ น้อยที่สุดคือ ร่วมกันกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในเครือข่าย ( $\bar{x} = 3.70$ ) องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือ และบทบาทหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.97$ ) เมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ ดำเนินการพัฒนาระบบการ จัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย ( $\bar{x} = 4.13$ ) รองลงมาคือ ประเมินผลการดำเนินงานและรายงานผลต่อคณะกรรมการบริหารเครือข่าย ( $\bar{x} = 4.05$ ) และให้ความช่วยเหลือชุมชน ( $\bar{x} = 4.05$ ) และน้อยที่สุดคือ ให้บริการ วิชาการแก่ชุมชน ( $\bar{x} = 3.73$ ) องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ความร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.99$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ การแก้ไขปรับปรุง (Act) เป็นขั้นตอนของ การปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการตรวจสอบเบื้องต้น ภายใ้ความร่วมมือของสมาชิก เครือข่ายร่วมกันพิจารณาและดำเนินการ ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (After Action Review) ภายในเครือข่าย ( $\bar{x} = 4.08$ ) รองลงมาคือ การวางแผน (Plan) เป็น ขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางของการจัดการศึกษาภายใต้ ความร่วมมือของสมาชิกเครือข่าย โดยการสำรวจความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน

เพื่อวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ( $\bar{x} = 4.00$ ) และน้อยที่สุดคือ การดำเนินการ (Do) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ความร่วมมือของสมาชิกเครือข่าย ( $\bar{x} = 3.93$ ) ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ควรเพิ่มอีก 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 5 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เข้ามาในรูปแบบๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และคณะครู มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูใส่ใจในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการส่งเสริมสนับสนุนครูในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูให้มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้โรงเรียนมีการดำเนินงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.85$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่คณะครูเห็นด้วยมากที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน ( $\bar{x} = 4.20$ ) รองลงมาคือ ร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ( $\bar{x} = 4.13$ ) และน้อยที่สุด คือ ส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ( $\bar{x} = 3.45$ )

ตอนที่ 3 ผลการศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 4.00$ ) เมื่อพิจารณารายด้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการดำเนินงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.99$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามแผนอย่าง

ชัดเจน ( $\bar{x} = 4.15$ ) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการนำผลการประเมินคุณภาพ การเรียนรู้ในสถานศึกษามาใช้วางแผนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ( $\bar{x} = 4.13$ ) และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ( $\bar{x} = 3.75$ ) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดย ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 4.06$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สอนมีการจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ( $\bar{x} = 4.10$ ) และผู้สอนมีวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ( $\bar{x} = 4.10$ ) รองลงมา คือ ผู้สอนมีการเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหา ( $\bar{x} = 4.05$ ) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกชั่วโมง ( $\bar{x} = 4.00$ ) ด้านผู้เรียนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.88$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะในการเข้าสังคมของผู้เรียน/การปฏิสัมพันธ์กับ เพื่อน/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ( $\bar{x} = 4.05$ ) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีความพร้อม ด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ( $\bar{x} = 4.00$ ) และผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ( $\bar{x} = 4.00$ ) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความพร้อมของ ผู้เรียน ด้านครอบครัว ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม ( $\bar{x} = 3.45$ ) และด้านกิจกรรมเสริม หลักสูตรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 4.07$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมของคณะ ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ( $\bar{x} = 4.10$ ) และกิจกรรม เสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียน ( $\bar{x} = 4.10$ ) รองลงมาคือ การมี ส่วนร่วมของคณะผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ทุกระดับ ( $\bar{x} = 4.08$ ) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น งบประมาณ สื่อการเรียนการสอน สถานที่ที่มีความเพียงพอ ( $\bar{x} = 4.03$ ) และการมีส่วนร่วม ของสถานศึกษากับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา ( $\bar{x} = 4.03$ )

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.98$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ รูปแบบฯ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาได้ ( $\bar{x} = 4.13$ ) รองลงมาคือรูปแบบฯ มีการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการชัดเจน ( $\bar{x} = 4.08$ ) และข้อที่น้อยที่สุดได้แก่ รูปแบบฯ ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ไม่ซับซ้อน ( $\bar{x} = 3.75$ )

### อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปรายผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 องค์ประกอบ เนื่องจากเป็นรูปแบบ ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย ประสานความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่ายต้องการความช่วยเหลือตามวาระคณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือมีบทบาทหน้าที่ชัดเจน แต่ด้านน้อยที่สุดคือการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเครือข่าย ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ควรเพิ่มอีก 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 5 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เข้ามาในรูปแบบฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ที่กล่าวว่ากระบวนการในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีประเด็นสำคัญที่ใช้เป็นหลักการพิจารณา ดังนี้ 1)

การจัดตั้งเครือข่ายสถานศึกษา ควรจัดตั้งตามลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ ที่มีบริบทสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน 2) การมีผู้ประสานงานที่ดี เพื่อทำหน้าที่เป็นแกนประสานในการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย 3) สมาชิกในเครือข่ายความต้องการร่วมกัน โดยการดำเนินการให้สมาชิกของเครือข่ายมีกิจกรรม ดังนี้ มีการประชุมในแต่ละเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อการพบปะหารือกันระหว่างผู้ที่มีความต้องการเหมือนกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ภายใต้เครือข่ายเดียวกัน จัดกิจกรรมให้สมาชิกแสดงความสามารถ ร่วมกันคิดร่วมกันวางแผน และร่วมกันทำงาน หมั่นเขียนกัน รับผิดชอบในเครือข่าย เน้นเครือข่ายแบบสังคมกัลยาณมิตรหรือเครือข่ายสังคมเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Puysuwan (2014) ที่ทำการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างภาคีเครือข่าย 2) บรรยากาศองค์กร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 5) การประเมินผล และ 6) การสนับสนุนทรัพยากร

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากรูปแบบฯ กำหนดให้ร่วมวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกันจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน มีการทำงานเป็นทีมแบบพันธมิตร ส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจากภาคส่วนต่างๆ เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูใส่ใจในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการส่งเสริมสนับสนุนครูในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูให้มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้โรงเรียนมีการดำเนินงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tonekam, Phudee and Ritthilan (2014) ที่ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการคณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามงบประมาณเพื่อให้การดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วม ควรให้คณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล ควรสรุปผลและรายงานผลการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ต่อชุมชนและภาคีเครือข่าย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาทั้ง ในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย การศึกษาเพื่อคนทุกคน และเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะครอบคลุมไปแทบทุกหัวตัวคนในสังคม การสร้างเครือข่ายจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะสมาชิกเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และแบ่งบทบาทหน้าที่กันทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสบการณ์ ดำเนินกิจกรรมรวมกัน ทำให้กิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเป็นการประสานพลัง (synergy) เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Puysuwan (2014) ที่ทำการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่เหมาะสมในทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย คือ มีความเหมาะสมกับบริบท

เป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความถูกต้องเชิงทฤษฎีและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษากระบวนการการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงาน สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีการนำผลการประเมินคุณภาพการเรียนรู้ในสถานศึกษามาใช้วางแผนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้สอนมีการจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีการเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหา ผู้เรียนมีทักษะในการเข้าถึงคัมของครู/การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน/การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tonekam, Phudee and Ritthilan (2014) ที่ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผลควรสรุปผลและรายงานผลการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ต่อชุมชนและภาคีเครือข่าย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ที่กล่าวว่า ชุมชนและผู้ปกครองจะมีบทบาทร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สามารถสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นกระทำได้โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเข้าร่วมเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและประเมินผล สำหรับผู้เรียนทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tohlu (2014) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในจังหวัด

ปีตานิ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง คือ ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกัน ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน ด้านอาสาสมัครของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลูก ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน คือ ทุกฝ่ายที่รับผิดชอบต้องช่วยกันดูแล ไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือ ควรมีการบันทึกข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้านนักเรียน ศึกษาข้อมูล สอบถามผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ปัญหาต่างๆ และทำการจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม พบว่า ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก รูปแบบฯ มีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาได้ ช่วยให้การประสานการทำงานระหว่างภาคีเครือข่ายง่ายขึ้น ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2012) ที่กล่าวถึง กลยุทธ์สำคัญในการจัดการเครือข่ายแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การก่อรูปเครือข่าย การก่อตัวของเครือข่ายนั้นอาจเกิดได้สองแนวทางใหญ่ แนวทางแรก คือ เครือข่ายที่เกิดจากรัฐเข้าไปมีส่วนเป็นผู้ริเริ่ม (state initiative) กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ริเริ่มเข้าไปกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหา สร้างความตื่นตัวให้เกิดความสนใจรวมตัวกัน และผลักดันให้เกิดการรวมตัวของประชาชน อีกแนวทาง คือ เครือข่ายที่กลุ่มประชาชนเอง กล่าวคือ ประชาชนเกิดความตระหนักและตื่นตัวในปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วลงมือเริ่มในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงหรือบรรเทาไปโดยองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรวิชาการหรือสื่อมวลชนโดยใช้วิธีการสร้างความตระหนักในปัญหาและสำนึกในการรวมตัวการสร้างจุดร่วมของ

ผลประโยชน์การแสวงหาแกนนำที่ดีของเครือข่ายการสร้างแนวร่วมสมาชิกของเครือข่าย 2) การจัดระบบบริหารเครือข่าย (network organizing) องค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดระบบบริหารเครือข่าย (network organizing) องค์ประกอบสำคัญ คือ การจัดผังกลุ่มเครือข่าย (mapping) การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย (role and response ability) การจัดระบบติดต่อสื่อสาร (communication system) การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกัน (learning system) การจัดระบบสารสนเทศ (information system) 3) การใช้ประโยชน์เครือข่าย (network utilizing) คือการใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีกลางประสานงานร่วมกัน เป็นเวทีแลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้ เป็นเวทีแลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากร เป็นเวทีร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เป็นเวทีสร้างกระแสผลักดันประเด็นใหม่ๆ และ 4) การธำรงรักษาเครือข่าย (network maintaining) เป็นการจัดการกิจกรรมร่วมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การรักษาสัมพันธภาพที่ระหว่างสมาชิกเครือข่าย การกำหนดกลไกสร้างระบบเชิงการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง การให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nilkaewwaworawit, Chaiyaphum and Wongnam (2016) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) กระบวนการสร้างเครือข่ายมี 6 ขั้นตอน คือ (1.1) ขั้นตอนนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย (1.2) ขั้นตอนประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย (1.3) ขั้นตอนสร้างพันธสัญญาร่วมกัน (1.4) ขั้นตอนบริหารจัดการเครือข่าย (1.5) ขั้นตอนพัฒนาความสัมพันธ์ และ (1.6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมี 5 องค์ประกอบ คือ (2.1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย (2.2) เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย (2.3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) (2.4) คุณลักษณะที่ดีของสมาชิกและผู้นำเครือข่าย และ (2.5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ควรมีการจัดอบรมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือฯ ให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันเพื่อสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรทุกภาคส่วนศึกษาสภาพและบริบทการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาสู่การปรับปรุงพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับประสิทธิผลการพัฒนาการศึกษา

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

## References

- Best, John W. (1977). *Research in education* (3<sup>rd</sup> ed.). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Chareonwongsak, K. (2012). Network management: An important strategy for the success of educational reform. *Journal of Administration and Development*, 4(1), 193-207. [in Thai]
- Krobannok.com. (2018). *Thai education reform*. Retrieved on 18 March 2018 <http://www.kroobannok.com/24213>

- Nilkaewwaworawit, P., Chaiyaphum, S. & Wongnam, P. (2016). Model of academic cooperation network development of Primary Educational Service Area Offices under the Office of Basic Education Commission. *Journal of Education*, 27(3), 18-32. [in Thai]
- Office of Educational Reform. (1999). *National Education Act 1999*. Bangkok: Pim Dee. [in Thai]
- Puysuwan, P. (2014). The appropriate Thai society guidelines for participation in school administration of parent teacher association. *Suthiparithat Journal*, 28(87), 345-367. [in Thai]
- Tohlu, M. (2014). *Guardians' participation in education provision of Islamic private schools in Pattani*. Prince of Songkla University, Songkhla. [in Thai]
- Tonekam, P., Phudee, T. & Ritthilan, S. (2014). A study of participation in educational administration among non-formal and informal education committees of the sub-districts in Kalasin province. *Nakhon Phanom University Journal*, 4(1), 104-109. [in Thai]
- Tumawong, P. (2008). *An analysis of collaborative teacher network models in good practice schools: An application of social network analysis*. Chulalongkorn University: Bangkok. [in Thai]

## Author

Assistant Professor Dr. Namfon Gunma

Education Program, School of Education, University of Phayao

19 Village No 2 , Sub-district Maeka, Muang District,

Phayao Province 56000

Fax: 0 5446 6690 Tel.: 09 1843 6652 E-mail: g\_namfon@hotmail.com

